

HAMALAUGARREN AFALDIARRA

Carlo Manzoni-rena

Pello Zabaletak euskaratua

Umöre ederra zegoen gau hartan Signore Usuelo Basco Fredoren etxean. Gauda benetan lasaia zihoan. Signore Usuelori alde guztietatik umorea zerion eta bere andrea Dona Entusiasta distiratsu zegoen. Inguru guztiko afaririk bikainena zen huraxe. Entusiasta berak maniatua zuen. Plater berri bakoitzaz eia gora alai eta harrituz ongiatorria zen, elikadura bakoitzaz duintasun osoz ohoretua. Emakumezkoek Europako haragi errerik onenaren zehaztasun teknikoak eskatu zituzten; gizezkoek janariak destatzen zituzten, bakoitzaren gustoak beren aho-sabaietan harridura berri bat sortzen zielarik.

Dona Entusiasta berak zerbitzen zuen mahaian. Inori ez zion sukaldean sartzen uzten. Dena prest zeukan; prestaturiko janariak eramane eta zerbitu bakarrik egin behar ziren. Egun horretan etxeko morroiek libre zuten eta Dona Entusiastak sukaldaria etxean ez zegoela aprobetxatuz, bere sekretuzko platerak prestu zituen.

Afaldiarrak ere etorriak ziren, eta afaria hasi zen, jarraitu eta bukatu zen denen pozean.

Goitik beheraino dena garaipen bat izan zen, bere gailurra ordea Oilarra tertziplelo gainetan ekarri zuenean eta azkenik

tabakoerreak zerbitzatu zirenean. Ondoren, gozokiak, gazta, frutuak eta izozkia, zegoen.

Kaferakoan Entusiasta zurbil jarri zen bapatean. Afaldiarren iladari begiratu eta geroz eta zurbilago jartzen zen. Berriro begiratu zien eta, zuriago ezin jarri zitekeenez gero, konorterik gabe erori zen.

Signor Usuellok besotan hartu zuen, eta afaldiar guztiak etxe-ko-andre eroriaren ingurura bildu ziren.

Dona Entusiasta bere onera itzuli zenean, afaldiarrei mahaian esertzeko berriro eskatu zien, eta bere senarrari belarri-ra zezeldu zion:

—Konta itzazu!

Signor Usuello Basco Freddok bertan zeudenak isilpean zenbatu eta bere emazteari begiratu zion.

—Hamahiru gara, —esan zuen—. Ezkerretik eskuinera eta eskuinetik ezkerrera zenbatu ditut. Hamairu gara.

Dona Entusiastak baiezkoa egin zion.

—Hamairu, hain zuzen —esan zuen berak—. Hori txarra da. Gaizki egin dugu segituan ez zenbatzearekin, orduan sahies-tu zitekeen.

—Nola baina— —galdetu zion senarrak—. Ezin bidal genezakeen gure adiskideetako inor.

—Baina bai hamalagarren afaldiar bat gonbidatu —esan zuen Dona Entusiastak—, orain okerra egina dago.

—Ba, kosta ahala kosta, zuzendu behar dugu —esan zuen Signor Usuellok—, nire ustez, mahaian ez lukeela inork hamairugarren izan nahi...

—Baina nola zuzendu okerra, afalduta gaudela —erantzun zion Dona Entusiastak—. Nork daki zelako zorigaitza etorri-ko zaigun etxera!

Usuello jauna zutitu egin zen.

—Jaun-andreok —esan zuen—, tamalez oraintxe konturatu naiz hamairu garela.

Marmario bat altxatu zen gonbidatuen artean. Corinna Cartonaggi nigarrez hasi zen. Gismondo Ascugamano ile zuri motox bat atera eta mahai azpira bota zuen.

—Gutariko batek alde egin behar du —hotsegin zuen Domenico Frosesik eta zalantzas beterik zutitu zen.

—Beranduegi da —esan zuen Usuello Basco Freddo jaunak— afalduta gaude degoeneko.

Baldo Moribondo kontea altxatu zen orduan eta esku-keinu batez isiltzeko eskatu ziren. Denak isildu ziren.

—Irtenbide bat dago —esan zuen—. Mahaia jasoko dugu, berriro jantziko eta berriro afalduko dugu. Baina hori, noski, aurretik hamalaugarren afaldiar bat aurkitu ondoren.

Benetako poz garraisiak sortu zituzten hitz hauek. Dona Entusiastari, lasaituaren lasaituz, begiak malkoz bete zitzaizkion. Altxatu eta sukaldera lerratu zen.

—Hori segituan egiten da —hotsegin zuen, jantokira berriro azalduz—, pila bat geratu zaigu sobratari. Ekin, mutilok! Sukaldean berriro maniatuko ditut, zuek lagundu garbitzen eta mahaia jartzen.

Denak ekin zioten sutsuki lanari.

Usuello jauna telefonora azkartu zen eta Telefono-liburuko orriak pasatzen hasi zen. Handik hamar minututara erabat zuri eta jota itzuli zen.

—Ordu honetan denak afalduta daude —esan zuen eta lurjota eskuak elkartuta buruaren gainetik jaso zituen. Gonbidatuak zur eta lur geratu ziren.

—Norbait bilatu behar dugu —esan zuen Baldo Moribondo konteak—, norbait, edozein. Hamar minutu barru, hamalaugarren gonbidatua mahai honetan eserita edukiko dugu. Hitzematen dizuet, neuk inguratuko dudala.

Baldo Moribondo kontea esegitegira joan, bere berokia hartu eta kalera abiatu zen.

Hamar minutu geroago itzuli zen. Gizon batekin. Berrogeitamartu urteko bat, jantzi ilun elegante bat zuena. Men egin zuen eta azkenik arnas hartzen hasi ziren gonbidatuak agurtu zituen.

—Alticcio Rovinastri doktorea —aurkeztu zien Baldo Moribondo konteak. Alticcio Rovinastri doktoreak denei irribar egin zien eta horrekin batera umorea berpiztu zen etxean. Denak mahairatu ziren berriro, eta sukaldetik, pozez gainezka, Dona Entusiasta etorri zen Sopa lapikoaz.

Alticcio Rovinastri doktoreak begiratu egin zion.

Orduan alfonbran estrapozu egin eta eskotetik barna zopa guztia ixuri zitzaion andreari.

—Ez dio inportik —esan zuen irribarrez—. Kontua da hamalau gabela eta ez hamahiru. Ezerk ez du etxe honetako umorea hondatu behar. Orain ziur gaude, hemen gaudenetako inori ez zaiola kalterik sortuko. Eskerrak Alticcio Rovinastri doktoreari, gurekin jan nahi izan duelako.

Denak txaloka egin zioten Rovinastri doktoreari, eta Rovinastri doktoreak irribarre egin zuen.

—Ordu honetan, benetan, oraindik afaldu gabe zaude? —galdegin zion bere eskuinetan eserita zegoen Corinna Cartonaggik.

—Afaldu gabe nago, bai —erantzun zion Alticcio Rovinastri doktoreak—. Benetan gaur gauerako gonbido pila bat neukan. Lehendabizi Arturo Brescia Periferia kontearen deia onartua neukan. Baina mahaian esertzerakoan, konturatu gara hamahiru ginela. Gonbidatu guztiak niri begira jarri zaizkit. Orduan, altxatu agur esan eta joan egin naiz. Bettino Rivadestra industriagizonari deitu diot orduan, gonbidatu egin bait nau. Oso poztu da nire deiarekin eta segituan joateko esan dit. Baina mahaian esertzerakoan konturatu gara, hamahiru ginela. Denak niri begira hasi dira, eta nik aldegin behar izan dut. Berandu egin zait, baina halere Spesso Seduti Markesei dei-

tzen ausartu naiz. Esan didate, ahalegin guztiak egin dituztela nire bila, beren deia onar nezan, are gehiago, azken momentuan konturatu zirelarik hamahiru zirela. Ahalik eta azkarren joan behar nuela, janaria mahaian zegoela-eta. Segituan joan naiz hara. Sartu naizenean. ongiezik jarri berri zen gonbidatu bat ateratzen ari ziren. Beraz, ni izango nintzen hamairugarrena. Denak begira jarri zaizkit itun, eta nik aldegin dut.

—Baina zergatik izan behar zenuen zuk beti aldegin behar zuena? —jakin nahi izan zuen Domenico Frosesik.

Alticcio Rovinastrik irribarre egin zuen.

—Ikusi duzue nola etxekoandreak bere zopa paparrean behera ixuri duen?

—Bai, —esan zuen Domenico Frosesik.

—Zoritxar-ekarle handi bat naiz —esan zuen Alticcio Rovinastri doktoreak.

—Bai ongi! —hotsegin zuen Dona Entusiastak—. Neure bizitzan bat ikusi gabe nengoen. Nola egiten duzu zuk?

Alticcio Rovinastrik bizkarrak mugitu zituen.

—Ez dakit neuk ere —esan zuen—. Nik nahi gabe gertatzen da. Aldegin dezadan nahi baduzue, ez dizuet eragozpenik baterre jarriko. Badakit ez dela oso gozoa zoritxar-ekarle bat mahaian edukitzea.

Denek protesta egin zioten.

—Inola ere ez —esan zuen Usuello Basco Freddok—. Zuk aldegin ez gero, hamairu geratzen gara, eta nor daki zer gertatuko ote zaigun orduan.

—Milesker —esan zuen Alticcio Rovinastri doktoreak—, hala nahi baduzue, bertan geldituko naiz.

Janari guztiak, denen umorearen artean, ekarriak izan ziren. Afaldiar guziek apetitoz jan zituzten eta etorberriarengandik jakin nahi zuten ea zeintzu kalte sortu zituen bera bertan egon zelako bakarrik. Alticcio Rovinastri doktoreak gogo onez kontatu zizkien.

—Ni ez naiz superstiziosoa —esan zuen Rubaldo Bloccaster-zok—. Egia esan, hamairu izanak ezer inporta ez zion bakarra, neu nintzen. Eta zoritxar-ekarleak hartan sinesten duenarentzat bakarrik bizi dira.

Alticcio Rovinastri doktoreak irribarre egin eta argiei begiratu zien.

Une bereran askatu zen sabaitik eta zarata handiz mahaia-
ren gainera erori zen.

Denak zutitu era hotsegiten hasi ziren: «Harrigarria! Ezin sinetsizkoa!

—Bravo! Nola egin duzu? —galdetu zion Dona Entusiastak.

—Barkatu —esan zuen Alticcio Rovinastri doktoreak lotsaturik—, joateko esan nahi badidazu...

—Ezta pentsatu ere —hotsegin zuen Usuello Basco Freddok—
zu joaten bazara, hamahiru gara berriro!

—Ez zaitetz tontoa izan, orain hemendik aldegitako! —esan
zion Corinna Cartonaggi andereñoak—, orain, azkenik irtenbi-
dea asmatu dugunean!

Telefonoak jo zuen. Usuello jauna pasilora atera zen har-
tzera.

—Telefonoan behar zaituzte —esan zuen jantokiko atean zu-
tik eta Domenico Frosesí-ri keinu bat egin zion.

Domenico Frosesík, itzuli zenean, aurpegia erabat odolik
gabe zekarren .

—Erabat porrot egin dut —esan zuen—. Nire enpresaren
porrotaren berri eman didate puntuan.

—Bai sentitzen dudala benetan —esan zuen Alticcio Rovi-
nastri doktoreak eta zutitu egin zen—. Ni banao.

—Kontuz ibili, neri, zauden lekutik mugitzen bazara! —ho-
tsegin zion Baldo Moribondo konteak—. Gertatu dena, gertatu
da. Zuk aldeginda ere, Frosesí jauna behea jota geratuko da,
eta gainera horrela hamahiru geratuko ginateke.

Alticcio Rovinastri eseri egin zen berriro eta gaua beste munduko gertakizun apartekorik gabe joan zen, alde batera uzten badira telefonoz gonbidatuei aldian-aldian etorri zitzaizkien albisteak: Rubaldo Bloccasterzoren linea guztietako autobus guztiak bazterra jo zutela; Baldo Moribundo kontearen lur sail guztiak eraman zituela; Corinna Cartonaggi andereñoaren etxeko bainerako sutegia lehertu egin zela; Gismondo Asciumano armadorearen lau untziak itsasondora joan zirela. Eta beste txikieria batzuk, hemen zertan aipatu beharrik ez daudenak.

Bitartean, ordubiak ziren. Puska bat bazen afaria bukatua zela, eta gonbidatuak aldegiten hasiak ziren. Norbaitek hanka okertu zuen Alticcio Rovinastriren besotik zihoala, baina Usuello Basco Freddo jaunak azkeneraino adeitsu jokatu nahi zuen.

Garajea ireki zuen eta kotxea atarira eraman zuen.

—Etxera eramango zaitut —esan zion Alticcio Rovinastri doktoreari eta Alticcio Rovinastri kotxera sartu zen.

Poliki abiatu zen kotxea. Kurba baino lehen Usuello Basco Freddo jaunak atzera begiratu zuen ispiluan.

Bere villako leiho guztietatik su garrak ari ziren. Itsu-mustu batetan indartu ziren inolaz ere garrak.

Ustekabea izan zen? Izua? Auskalo. Kotxea eseka hasi zen, irauli zen eta horma baten kontra jo zuen indar guztiz.

Rovinastri doktoreak, atea ireki eta atera zen.

Orduan hondakinetera makurtu zen. Burdinen artetik ahots ahul bat irten zen.

—Nork daki zer gertatuko zen, mahaian hamahiru geratu izan bagina —esan zuen Usuello Basco Freddo jaunak—. Edozein modutan, eskerrik asko...

Eta Usuello Basco Freddok bere azken arnasa eman zuen.